

CENTRE FOR INTERNATIONAL LEGAL COOPERATION

JAARVERSLAG 1993

Inhoudsopgave

1. Inleiding.	1
2. Van Raad naar Centrum.	1
3. Samenwerking met Indonesië.	4
4. Samenwerking met Oost-Europa.	7
5. Andere landen en activiteiten.	9
6. Het perspectief	10

Bijlagen:	-	1. Statuten
	-	2. Lijst van AB en DB leden

Jaarverslag 1993

1. Inleiding.

Dit jaarverslag is geen routineklus. Na de dramatische ontwikkelingen in 1992, die uiteindelijk leidden tot het verbreken van de ontwikkelingsrelatie tussen Nederland en Indonesië en tot het stopzetten van alle ontwikkelingsprojecten, waaronder de juridische, zou niemand er verbaasd van hebben opgekeken als de Raad voor Juridische Samenwerking met Indonesië na de liquidatie van zijn projecten en zijn bureau zichzelf zou hebben opgeheven. Het Algemeen Bestuur van de Raad besloot echter in oktober 1992 om actief te zoeken naar uitbreiding van mogelijkheden voor internationale juridische samenwerking (ook met andere landen) en om serieus te onderzoeken of het mogelijk was de Raad om te vormen tot een Centrum voor Internationale Juridische Samenwerking. Gedurende 1993 en 1994 zou duidelijk moeten worden of een dergelijke organisatie levensvatbaar is of niet.

Dit verslag beschrijft dus het eerste 'proefjaar' van het Centrum, een jaar dat van doorslaggevende betekenis was voor het voortbestaan en de verdere ontwikkeling van het Centrum. Binnen de termijn van twee jaar diende aangetoond te worden dat een dergelijk Centrum een nuttige functie vervulde die niet reeds door anderen werd vervuld en dat het mogelijk was om ook in andere landen op juridisch terrein projecten op te zetten en te financieren. Een van de bestuursleden noemde dit met een understatement.."een mooie uitdaging". Dit verslag beschrijft de wijze waarop bestuur en staf gedurende het jaar 1993 deze uitdaging hebben opgepakt. Hoofdstuk 2 geeft allereerst een beschrijving van de vorming van het noodzakelijke draagvlak, van de marktontwikkeling en van enkele bestuurlijke ontwikkelingen. Daarna volgen in hoofdstuk 3, 4 en 5 de beschrijvingen van de projecten en van andere activiteiten. In het laatste hoofdstuk wordt tenslotte het toekomstperspectief geschetst.

2. Van Raad naar Centrum.

Na de hierboven gememoreerde vergadering van het Algemeen Bestuur van oktober 1992, werden de plannen om te komen tot de oprichting van een Centrum voor Internationale Juridische Samenwerking aan een aantal ministeries en aan de juridische faculteiten toegezonden. Men werd tevens verzocht om de verdere realisatie - ook financieel- te ondersteunen. Steun van de ministeries van Justitie, Buitenlandse Zaken en Onderwijs was onontbeerlijk, omdat veel internationale juridische projecten onder hun competentie vallen. Ondersteuning van de plannen door de juridische faculteiten was belangrijk omdat dáár een groot deel van de voor de uitvoering van projecten benodigde expertise te vinden is. Bovendien had de Minister van Justitie de ondersteuning vanuit de universiteiten als voorwaarde verbonden aan zijn eigen bijdrage aan de oprichting van het Centrum.

Draagvlak

De eerste maanden van 1993 stonden daarom in het teken van het versterken van het draagvlak. Met dat doel werden vele gesprekken met vertegenwoordigers van faculteiten, ministeries en andere direct betrokken organisaties gevoerd. Op 21 januari vond in dat kader een belangrijke bespreking plaats met vertegenwoordigers van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en het Ministerie van Justitie over de toekenning aan het op te richten Centrum van subsidies voor 1993 en 1994. Hoewel de bijeenkomst niet helemaal het gehoopte bedrag opleverde, betekende de gedane toezeggingen dat de begrotingen voor 1993 en 1994 voor ongeveer de helft werden gedekt. Bovendien stelde het Ministerie van O&W een aparte subsidie ter beschikking voor de project officer in Jakarta. O&W hoopte op die wijze te kunnen bijdragen aan het inschakelen van Nederlandse expertise in multilateraal gefinancierde projecten met Indonesië. Tezamen met de bestaande reserve waren deze toezeggingen in ieder geval voldoende voor het voortbestaan van het Centrum over een periode van krap twee jaar. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken dat eveneens voor een subsidie was benaderd heeft daarover gedurende het verslagjaar geen uitsluitsel gegeven.

De reacties van de juridische faculteiten op de voorgelegde plannen en op het verzoek om steun waren voor het merendeel positief. In nadere gesprekken met enkele decanen en faculteitsbesturen werden de doelstellingen en de opzet van het Centrum toegelicht. In de besluitvorming binnen de faculteiten speelde met name het punt van de meerwaarde van het Centrum en het directe rendement voor de faculteit een belangrijke rol. Uiteindelijk gaven alle faculteiten, behalve die van de Universiteit van Amsterdam, te kennen te willen participeren in het Centrum. Van de in het Algemeen bestuur vertegenwoordigde faculteiten, besloten alleen die van de Rijksuniversiteit Groningen en van de Katholieke Universiteit Brabant geen financiële bijdrage te geven. Verheugend was dat de juridische faculteit van de Open Universiteit te Heerlen te kennen gaf tot het Algemeen Bestuur van het nieuwe Centrum te willen toetreden.

Ook met de Rijksuniversiteit Leiden werden de opgestelde plannen besproken. Sinds de oprichting van de Raad voor Juridische Samenwerking met Indonesië is deze universiteit gastheer geweest voor het bureau van de Raad en heeft zij door het verlenen van huisvesting en andere faciliteiten een belangrijke bijdrage geleverd aan de continuïteit van de organisatie. In April 1993 vond een gesprek met de voorzitter van het College van Bestuur plaats, die zijn steun toezegde en graag inging op het voorstel om de samenwerking tussen het Centrum en de universiteit in een contract vast te leggen. Een aanbod van de kant van de Leidse universiteit om gratis vervangende huisvesting te verschaffen, maakte het mogelijk dat het Centrum het inmiddels zwaar op de begroting drukkende huurcontract van het mooie pand Rapenburg 35 kon beëindigen en kon verhuizen naar de al enige tijd leeg staande zesde verdieping van het kantoorpand Stationsplein 234.

De Markt

Voor de realisatie van de plannen was het nodig de projectenmarkt intensiever te verkennen en een begin te maken met projectacquisitie. Het Nederlandse Ministerie van Justitie gaf in gesprekken te kennen dat het een actieve rol voorzag voor het

Centrum bij de implementatie van het buitenlands beleid van het ministerie, waaronder de organisatie van bezoeken van buitenlandse delegaties en de uitvoering van samenwerkingsakkoorden met andere landen, met name in Oost-Europa. De Amsterdamse Kamer van Koophandel gaf in januari 1993 het Centrum zijn eerste opdracht: het organiseren van een tweedaags seminar over het Nieuw Nederlands Burgerlijk Wetboek in Indonesië (zie verder onder Samenwerking met Indonesië).

In de eerste helft van 1993 kwamen ook de eerste rechtstreekse contacten met Oost-Europa tot stand: Via reeds bestaande contacten van het Leidse Instituut voor Oosteupees Recht en Ruslandkunde met het in Moskou gevestigde Instituut voor Wetgeving en Rechtsvergelijking van het Parlement van de Russische Federatie, kwam een verzoek binnen om assistentie bij het opstellen van een Nieuw Burgerlijk Wetboek voor Rusland. (Zie verder onder Samenwerking met Oost-Europa).

Een bezoek aan Brussel in februari 1993, gaf inzicht in de Europese samenwerkingsprogramma's op juridisch gebied met Oost-Europa die reeds operationeel waren of die nog werden ontwikkeld en leverde de nodige persoonlijke contacten op met de op dit terrein werkzame ambtenaren. Sinds september 1992 bestonden er al contacten met het Internationaal Monetair Fonds, via professor Tobias Asser, de Assistant Legal Counsel van het Fonds die verantwoordelijk was voor de landen van de voormalige Soviet-Unie. Het IMF voert weliswaar zelf weinig projecten op juridisch gebied uit, maar wordt -evenals bijvoorbeeld een organisatie als de Wereldbank- bij het uitvoeren van zijn taken geconfronteerd met de gevolgen van gebrekkig functionerende rechtssystemen en heeft een rechtstreeks belang bij het verbeteren van de bestaande situatie. In april 1993 deed de Nederlandse bewindvoerder bij het IMF, drs G.A. Posthumus, in een brief een direct beroep op de Nederlandse ministers van Financiën, Justitie en Economische Zaken om juridische ondersteuning te verlenen aan met name die landen van de voormalige Soviet Unie die in de door Nederland vertegenwoordigde kiesgroep zaten, waaronder Moldavië, Georgië, Oekraïne en Armenië. In deze brief werd gerefereerd aan het bestaan van de vroegere Raad voor Juridische Samenwerking met Indonesië, die op dit terrein de nodige ervaring zou hebben opgedaan en.. "die sinds de beëindiging van de hulpverlening aan dat land weinig emplooi meer heeft". De brief sloot overigens goed aan bij de beleidsplannen van de Nederlandse regering om binnen het bestaande Programma Samenwerking Oost-Europa een aparte faciliteit te creëren voor projecten op het gebied van maatschappelijke, juridische en bestuurlijke transformatie.

Het Bestuur

De overgang van een volledig gesubsidieerde naar een meer marktgerichte organisatie vereiste ook het nodige bestuurswerk. In de eerste maanden van 1993 probeerden staf en Dagelijks Bestuur gezamenlijk een profiel van de nieuwe organisatie uit te werken. In de vergadering van het Algemeen Bestuur in mei 1993, deed het Dagelijks Bestuur een aantal voorstellen ten aanzien van de transformatie die alle werden overgenomen. Het AB steunde de voorgestelde wijziging van de statuten - inclusief de wijziging in de samenstelling van het AB - en de oprichting van het Centrum voor Internationale Juridische Samenwerking. Daarbij stond

voorop dat het Centrum allerlei voorbereidende, ondersteunende en bemiddelende werkzaamheden zou verrichten ten behoeve van projecten die overigens door de in het AB vertegenwoordigde instellingen zelf zouden worden uitgevoerd. Afgesproken werd dat faculteiten die een financiële bijdrage aan de basissubsidie leveren, een zekere voorrang krijgen bij het inschakelen van deskundigen bij de projecten.

Het Algemeen Bestuur constateerde ook dat de toekomst niet zonder zorgen is: de subsidie toezeggingen dekten de voor 1993 en 1994 opgestelde begroting niet. Er was weliswaar een reserve, maar die zou volgens de berekeningen eind 1994 uitgeput zijn. Verder was er wel enig uitzicht op projectinkomsten, maar harde toezeggingen, of contracten waren er in mei 1993 nog niet. Toch achtte het Algemeen Bestuur het alleszins de moeite waard om de uitdaging aan te gaan. Daartoe gemandateerd door het AB werden de nieuwe statuten op 29 juni 1993 bij de notaris verleden en was de nieuwe organisatie ook formeel een feit. Dat maakte het mogelijk om het nieuw opgerichte Centrum te presenteren in nieuw briefpapier en in een professioneel ontworpen brochure die aan daarvoor in aanmerking komende instanties en personen in binnen- en buitenland werd toegestuurd.

De eerste vergadering van het Algemeen Bestuur van het Centrum in zijn nieuwe samenstelling vond plaats in november 1993. Tijdens die vergadering werd de voortgang van de projectactiviteiten van het Centrum besproken en vond een bestuurlijke wisseling van de wacht plaats. Behalve het Dagelijks Bestuurslid prof.mr. Th. Drupsteen, trad ook af de voorzitter, mr. H. Scheltema, die de Raad voor Juridische Samenwerking met Indonesië vanaf december 1985 tot en met de totstandkoming van het Centrum in het verslagjaar, had geleid. Een en ander was reden voor een feestelijk afscheid van beide leden van het Dagelijks Bestuur en een niet minder hartelijk welkom voor de nieuwe voorzitter, Dr. Y.B. de Wit en het nieuwe DB lid, mr.dr. C. Stolker. De tweede helft van de vergadering was geheel gewijd aan de beleidsmatige ontwikkeling van de niet-economisch gerichte Nederlandse hulpverlening aan Oost-Europa. De heer mr. N. van Zutphen, Chef van de directie Economische Samenwerking van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, gaf een schets van het door de Nederlandse regering inmiddels in het leven geroepen MATRA programma dat tot doel heeft bij te dragen aan processen van maatschappelijke transformatie.

3. Samenwerking met Indonesië.

Ondanks het in 1992 met Indonesië gesloten Cultureel Akkoord en de tijdens het bezoek van de Indonesische Minister van Justitie, Ismael Saleh, in oktober 1992 gemaakte afspraak dat de juridische samenwerking tussen beide landen weer voorzichtig zou worden opgepakt, wilde het in de eerste helft van 1993 met die samenwerking nog niet erg vlotten. Informele bezoeken van de voorzitter van de Mahkamah Agung (Indonesische Hoge Raad), de heer Purwoto Gandasubrata, en van het hoofd van de BPHN (Nationaal Wetgevings Instituut), professor Sunaryati Hartono, brachten daarin weinig verandering. Het enige Indonesische project waarmee in het verslagjaar daadwerkelijk een begin gemaakt kon worden, was het Indonesisch-Nederlands juridisch woordenboek, dat al in december 1992 bij het

Ministerie van Justitie was ingediend. Een factor die bijdroeg tot de trage hervatting was onder andere de nog steeds bij de vroegere Indonesische partnerorganisaties bestaande onzekerheid over de mate waarin samenwerking met Nederland geoorloofd was. Daarnaast speelde ook het ontbreken van een duidelijk financieel kader, dat de plaats kon innemen van de weggevallen financiering door ontwikkelingssamenwerking, een rol.

In de tweede helft van 1993 trad hierin enige verandering op. In Nederland werden een stuurgroep voor het Cultureel Akkoord en twee adviescommissies benoemd en konden na 18 november 1993 voorstellen ter financiering worden ingestuurd. In Indonesië werd door de benoeming van de secretaris van het Consortium voor Rechtswetenschappen, professor Mardjono Reksodiputro, in de Indonesische stuurgroep duidelijk dat men de universitaire juridische samenwerking met Nederland wilde hervatten. Toen ook andere signalen wezen op een toenemende bereidheid aan Indonesische kant om de samenwerking op andere terreinen van het recht eveneens weer op te pakken, werd besloten dat de directeur van het Centrum, de heer Jan F. Van Olden, nog voor het einde van 1993 een bezoek aan Indonesië zou brengen om de voorstellen die inmiddels op allerlei niveaus in de afgelopen tijd aan beide kanten waren gedaan, verder uit te werken tot concrete en haalbare projectactiviteiten. De reis bracht het gewenste resultaat en leidde tot afspraken over een hervatting van de juridische samenwerking met Nederland in 1994.

Law Studies

Een projectvoorstel voor universitaire samenwerking op het gebied van 'law studies' in het kader van de nieuwe verhoudingen tussen Nederland en Indonesië was ook al ingediend in november 1992. Het voorstel bouwde voort op de in het verleden opgedane ervaringen en omvatte een aantal gezamenlijk op te zetten seminars, individuele studiebezoeken en gezamenlijk onderzoek. Maar begin 1993 werd duidelijk dat de behandeling van het projectvoorstel zou moeten wachten op de totstandkoming van de voor het Cultureel Akkoord met Indonesië voorziene adviesstructuur. Pas in november 1993 waren de betreffende stuurgroep en adviescommissies ingesteld en kon de adviescommissie voor alpha en gamma wetenschappen een uitnodiging rondsturen om voorstellen in te dienen. Omdat het voorstel inmiddels een jaar oud was, was nadere afstemming met Indonesië nodig. De heer Van Olden voerde daartoe tijdens zijn bezoek aan Indonesië in december 1993 gesprekken met het Consortium voor Rechtswetenschappen en met verscheidene juridische faculteiten. Het oude voorstel kon op basis van de gevoerde gesprekken geheel worden herzien en nog voor de deadline van 31 december 1993 worden ingediend.

Law Dictionary

In de tijdens het bezoek van de Indonesische Minister van Justitie in oktober 1992 opgestelde Record of Discussion, was dit project uitdrukkelijk genoemd als activiteit die op korte termijn kon worden opgestart. In Indonesië werd al gewerkt aan een verklarend juridisch woordenboek waarin ook Indonesische vertalingen van Nederlandse termen zouden worden opgenomen. Het was de bedoeling dat een Nederlands team, in aanvulling daarop, een Indonesisch-Nederlands juridisch woordenboek zou produceren. Op basis van het in 1992 ingediende projectvoorstel,

zegde de Nederlandse Minister van Justitie in januari 1993 toe ongeveer 40% van de begrote projectkosten voor zijn rekening te willen nemen. Een voorstel om het resterende bedrag uit het Cultureel Akkoord met Indonesië te financieren kon niet worden ingediend zolang de eerder genoemde adviesstructuur nog niet operationeel was. Pogingen om financiering te krijgen uit andere bronnen, zoals het Prins Bernhard Fonds en de Taal Unie, bleven tot nu toe zonder succes.

Gezien deze onzekerheid over een belangrijk deel van de financiering werd in overleg met het Ministerie van Justitie besloten het voorstel aan te passen aan de financiële beperkingen. In de gewijzigde opzet zijn de activiteiten anders gefaseerd en is voorzien in op zichzelf staande deelpublicaties gedurende de loop van het project. Daardoor kon met het werk in elk geval een begin worden gemaakt, zonder het risico dat -in het geval aanvullende financiering achterwege blijft- het eindproduct niets anders is dan een onvoltooid -dus onbruikbaar- juridisch woordenboek. Op 1 augustus 1993 is met het project een begin gemaakt. Het team bestaat uit mw. drs. Marjanne Termorshuizen en drs. Ab Massier en wordt begeleid door een begeleidingscommissie, bestaande uit prof. dr. P. van Sterkenburg, prof. dr. A. Teeuw, mr. S. Pompe en drs. Jan F. van Olden. De eerste maanden van het project werden conform de projectopzet benut voor het ontwikkelen van een plan van aanpak en een zo systematisch mogelijke werkmethode.

Seminar Nieuw BW

Het plan voor een seminar over de hervorming van het Nederlandse burgerlijk recht en over het nieuwe BW kwam voort uit een verzoek van het Indonesische Coördinerend Ministerie voor Economie, Financiën en Industriële Ontwikkeling, gedaan tijdens het bezoek van een Amsterdamse handelsdelegatie onder leiding van burgemeester Ed van Thijn in september 1992. De Amsterdamse Kamer van Koophandel had destijds al positief gereageerd op dit verzoek en had zich, in antwoord op een schriftelijk, herhaald verzoek van het Indonesische ministerie, bereid verklaard de Nederlandse inbreng in een dergelijk seminar te willen financieren. In januari 1993 verzocht de Kamer van Koophandel het Centrum de organisatie van het seminar te willen verzorgen. Daarmee werd dit de eerste betaalde opdracht van het Centrum in oprichting. In overleg met deskundigen in Nederland en met het betreffende Indonesische ministerie werd het plan voor het seminar verder uitgewerkt. Een complicerende factor daarbij was dat Indonesië inmiddels een groot-schalige samenwerking met de Amerikaanse overheid was begonnen die zich ook uitstrekte over het gebied van het moderne handelsrecht. Onder invloed daarvan verschoof de belangstelling in Indonesië in de richting van het inschakelen van de Nederlandse deskundigheid bij de concrete wetgeving die men op een aantal onderdelen van het handelsrecht aan het voorbereiden was. Door de gewijzigde wensen aan Indonesische kant en het overleg dat daaruit voortvloeide, was het niet meer mogelijk om, conform de oorspronkelijke bedoeling, het seminar nog in 1993 te laten plaatsvinden. Een van de doeleinden van het bovengenoemde bezoek aan Indonesië was om na te gaan of het mogelijk was beide doeleinden in een seminar te combineren. De reis leverde inderdaad het gewenste compromis op en een voorstel met die inhoud werd door de heer Van Olden eind december 1993, na terugkeer van zijn reis, aan de Nederlandse opdrachtgever, de Amsterdamse Kamer

van Koophandel, voorgelegd. Aan het eind van de verslagperiode was het seminar gepland voor de eerste helft van 1994.

4. Samenwerking met Oost-Europa.

Hierboven is in hoofdstuk 2 al enigszins geschetst hoe de eerste contacten op het gebied van juridische samenwerking met Oost-Europa tot stand kwamen. Sommige ontstonden via bestaande universitaire contacten, andere liepen via de Nederlandse vertegenwoordigingen in Oost-Europa en vervolgens al of niet via het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken of dat van Justitie. Aangezien de Europese Unie een belangrijke financier is van projecten op dat terrein, werd een in februari 1993 gepubliceerd verzoek van de Europese Commissie om 'letters of interest' te sturen met betrekking tot het participeren in een soort juridisch subprogramma van het grotere TACIS (Technical Assistance for the CIS) programma, door het Centrum positief beantwoord. Hoewel de in maart 1993 naar Brussel verstuurd 'letter of interest' niet onmiddellijk leidde tot deelname in een EU project, droeg het wel bij tot de nodige naamsbekendheid van het Centrum en was het een goede aanleiding om op de gevraagde terreinen een uitvoerige inventarisatie te maken van de in Nederland beschikbare deskundigheid.

Sinds 1992 bestaat in Nederland het secretarissen-overleg, een periodiek onder leiding van het Ministerie van Justitie of dat van Buitenlandse Zaken plaatsvindende bijeenkomst van vertegenwoordigers van instellingen die projecten met Oost-Europa uitvoeren op het gebied van mensenrechten en het recht. Sinds 1993 neemt het Centrum ook deel aan het overleg dat een nuttig forum is voor het uitwisselen van informatie en voor het bespreken van ook voor andere instellingen relevante initiatieven.

Nieuw BW voor Rusland

Via bestaande contacten van het Instituut voor Oosteupees Recht en Ruslandkunde van de Rijksuniversiteit Leiden, kwam het verzoek binnen uit Moskou voor samenwerking met Nederland op het gebied van de herziening van het Burgerlijk Wetboek van de Russische Federatie. Motief voor het verzoek was het nieuwe Nederlandse BW dat geldt als een van de meest recente codificaties van het burgerlijk recht ter wereld. Op initiatief van de directeur van het bovengenoemde instituut, prof. mr. F.J.M. Feldbrugge, werd een eerste bezoek aan Moskou gebracht door een kleine werkgroep in mei 1993, waaraan ook het Centrum deelnam. Doel van dit bezoek was het krijgen van een indruk omtrent de stand van zaken van het nieuwe ontwerpBurgerlijk Wetboek en het bespreken van de opzet van de samenwerking. Na terugkeer werd het Centrum gevraagd om een projectvoorstel te schrijven, financiering te zoeken en de uitvoering van het project te coördineren.

De bereidverklaring van het Ministerie van Justitie om de samenwerking met het Russische Instituut voor Wetgeving en Rechtsvergelijking van de Opperste Soviet te financieren, maakte het mogelijk om het hele Russische wetgevingsteam in oktober 1993, gedurende twee weken, voor een intensieve en effectieve consultatie naar Nederland te laten komen. Ter voorbereiding had het Russische team met behulp van de bestaande Engelse en Franse vertaling van het Nederlandse BW een

grondige studie gemaakt van de tekst van het nieuwe BW en op basis van een vergelijking met hun eigen ontwerp een uitvoerige vragenlijst opgesteld. Verder was het Russische wetsontwerp ten behoeve van de Nederlandse deskundigen in het Nederlands vertaald. De Nederlandse deskundigen die onder leiding stonden van mr. W. Snijders, vice-president van de Hoge Raad en tevens regeringscommissaris voor het Nieuw BW, werden niet zozeer aangesproken op de mogelijke toepasbaarheid van hun in het Nederlandse BW opgenomen juridische formuleringen, maar op hun vermogen om te reflecteren op de Russische teksten, de consequenties ervan zichtbaar te maken en zo nodig alternatieven aan te geven.

Op basis van de door de Russen zelf als 'extremely useful' beschreven consultatie, heeft het team zijn ontwerp voor ongeveer één derde herzien, voordat het aan de Russische regering werd aangeboden. Om van de opgedane ervaringen zoveel mogelijk lering te trekken maakte de staf van het Centrum ten behoeve van het Oost-Europa overleg van het Ministerie van Justitie een evaluatie van het project. Inmiddels heeft de Russische Minister van Justitie, de heer Kalmykov, gevraagd om voortzetting van de samenwerking met Nederland.

TEMPUS project met Moskou

Nadat de eerste contacten met de juridische faculteit van de Moskouse Staatsuniversiteit waren gelegd tijdens het bezoek van de heer Van Olden aan Moskou in mei 1993, bood een wetenschappelijk conferentie in augustus 1993 in Leiden een gelegenheid om de Russische decaan, professor E.A. Suchanov, kennis te laten maken met de rechtenfaculteiten van de universiteiten van Leiden en van Nijmegen en kon met meerdere belangstellende universitaire docenten over samenwerkingsmogelijkheden gesproken worden. Afsproken werd dat het Centrum zou proberen om in samenwerking met de universiteiten van Leiden, Nijmegen en Leuven een voorstel voor een voorbereidend 'Joint European Project' (een zgn pre-JEP) in het kader van het door de Europese Commissie gefinancierde Tempus programma in te dienen. Deze aanvraag werd in september 1993 ingediend en is inmiddels goedgekeurd. Dat betekent dat gedurende de looptijd van de 'pre-JEP' in 1994 een voorstel voor een drie jaar durend juridisch samenwerkingsprogramma met de juridische faculteit van de Lomonosov Universiteit van Moskou kan worden geformuleerd.

Nieuw BW Oekraïne

Via de Nederlandse ambassadeur in Kiev, drs. R.H. Serry, kwam bij het Ministerie van Justitie een verzoek binnen voor ondersteuning vanuit Nederland bij het maken van een nieuw Burgerlijk Wetboek voor de Oekraïne. De heer Serry wees in zijn bericht op de actieve rol die de Ukrainian Legal Foundation (ULF), een door de Soros Foundation gefinancierde niet goevernementele organisatie daarin speelde. Een bezoek van de voorzitter van de ULF, de heer Serhiy Holovaty, gaf de gelegenheid rechtstreeks contact te leggen met deze organisatie en uit de eerste hand informatie te krijgen over de stand van het wetgevingsproces in de Oekraïne. Onmiddellijk aansluitend aan het bezoek van de heer Holovaty, kwam een verzoek uit Brussel, gericht aan het Centrum, om een voorstel te schrijven voor een uit het TACIS programma te financieren project, gericht op het verlenen van technische hulp bij het ontwerpen van een nieuw Burgerlijk Wetboek voor de Oekraïne. De

hiervoor te ondernemen missie naar Kiev was aan het einde van de verslagperiode gepland voor eind januari 1994.

Nieuw BW Wit Rusland

Gedurende een bezoek van een delegatie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan Minsk in november 1993, werd door de Minister van Justitie van Wit-Rusland het verzoek gedaan om met Nederland te mogen samenwerken op het gebied van de codificatie van het burgerlijk en handelsrecht. In december 1993 werd als vervolg hierop door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan professor Feldbrugge en de heer Van Olden gevraagd tijdens een bezoek aan Minsk, dat zo mogelijk aansluitend aan de missie naar Kiev zou moeten plaatshebben, de mogelijkheden voor een eventueel uit MATRA fondsen (zie ook Hoofdstuk 2, p.4) te financieren project te onderzoeken.

Hongarije

Gedurende een bezoek aan Hongarije in oktober 1993, sloot de Nederlandse Minister van Justitie een overeenkomst met de Hongaarse Minister van Justitie om een meerjarige samenwerking op juridisch gebied op te zetten. De samenwerking zal onder andere korte studiebezoeken van teams van deskundigen omvatten, alsmede wederzijdse raadpleging op het terrein van wetgeving en de uitwisseling van documentatie. Het Ministerie van Justitie heeft het Centrum gevraagd om advies en ondersteuning bij de tenuitvoerlegging van deze overeenkomst. Dit betekent dat het Centrum programma's zal opzetten voor studiebezoeken, zal adviseren over de inhoud van te houden seminars en de benodigde deskundigen zal recruteren. Het eerste werkbezoek, gericht op de Kamers van Koophandel en georganiseerd door het Centrum, heeft inmiddels in december 1993 plaatsgevonden.

Studiebezoeken uit andere landen

Het Nederlandse Ministerie van Justitie maakt ook gebruik van het Centrum om studiebezoeken te organiseren ten behoeve van delegaties uit andere landen. Voorbeelden van dergelijke bezoeken in 1993 waren het bezoek van een Poolse wetgevingsjurist die onderzoek kwam doen naar de regelingen en het gebruik van het Kort Geding en een bezoek van een gemengde delegatie van Bulgaarse, Hongaarse en Sloveense juristen op het gebied van misdaadbestrijding. Om het Centrum zo effectief mogelijk te kunnen inzetten bij de Oost-Europa activiteiten van het Ministerie van Justitie, heeft het de heer Van Olden uitgenodigd om het periodieke Oost-Europa overleg van de betrokken ambtenaren van het ministerie bij te wonen.

5. Andere landen en activiteiten.

Namibië

De regering van Namibië is met het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken overeengekomen dat in de nog op te zetten bilaterale samenwerking tussen beide landen, het recht een van de prioriteiten zal zijn. Tevens is de Universiteit van Utrecht betrokken bij het opzetten van een universitair netwerk ter ondersteuning van het hoger onderwijs in Zuidelijk Afrika, waarin ook de juridisch faculteit van de kort geleden opgerichte Universiteit van Namibië in Windhoek is opgeno-

men. In 1993 was het Centrum bij verschillende gelegenheden betrokken bij overleg met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, met de Universiteit van Utrecht en met vertegenwoordigers van de Universiteit van Namibië en van de Namibische rechtenfaculteit, over deze beide initiatieven. Om meer duidelijkheid te krijgen over de concreet op te zetten juridische projecten zou eerst een identificatiemissie Windhoek moeten bezoeken. Hoewel Buitenlandse Zaken het plan heeft om een dergelijke missie te sturen, was het aan het einde van de verslagperiode nog niet duidelijk wanneer die zou plaatsvinden.

Wereldbank

Aan het einde van het verslagjaar in december 1993, werd door het hoofd van de juridische afdeling van de Wereldbank voor Oost-Europa en Centraal-Azië, de heer Andrew Vorkink, contact gezocht met het Centrum om gegevens over lopende projecten en andere informatie uit te wisselen. De Wereldbank zoekt actief contact met overheidsinstellingen en andere organisaties die zich bezig houden met internationale juridische samenwerking. Samenwerking met organisaties die technische bijstand kunnen verlenen op basis van een 'grant' (fondsen die niet hoeven worden terugbetaald door het betreffende land) is aantrekkelijk voor de Wereldbank en voor de landen aan wie zij leningen verstrekken omdat dat de kosten van de relatief dure buitenlandse expertise kan drukken. De heer Vorkink stuurde een indrukwekkende lijst van activiteiten in Oost-Europa, Azië, Afrika en Latijns Amerika op juridisch gebied waar de Wereldbank bij betrokken is. De contacten met deze afdeling van de Wereldbank lijken veelbelovend en zullen worden voortgezet tijdens een begin 1994 te brengen bezoek van de heer Vorkink aan Nederland, en daarna.

Database

Het Centrum heeft conform de indertijd opgestelde plannen het initiatief genomen om een databank op te zetten waarin de in Nederland voor internationale juridische samenwerking beschikbare expertise kan worden opgeslagen. De databank werd, in samenwerking met het Nederlands Helsinki Comité, ontwikkeld door een stagiaire van de Opleiding Informatica van de Haagse Hogeschool. De ontwerpfasen besloeg de periode van november 1993 tot april 1994.

Studiedag

Tot de plannen van het Centrum behoort ook het houden van een aantal studiedagen waarop ervaringen opgedaan met internationale juridische samenwerking kunnen worden besproken. Het is de bedoeling dat de seminars een bijdrage leveren aan de verbetering van de kwaliteit en de effectiviteit van de juridische projecten. Met de voorbereidingen van de eerste studiedag, die in samenwerking met het Nederlands Helsinki Comité in de eerste helft van 1994 zal worden gehouden is in het verslagjaar een begin gemaakt.

6. Het perspectief

Conform het door het Algemeen Bestuur aanvaarde plan is het Centrum een periode van twee jaar gegeven om te bewijzen dat het een levensvatbare organisatie is. Aan dat voorstel lag de -op talloze interviews gebaseerde- overtuiging ten

grondslag dat er behoefte was aan een organisatie als het Centrum: een die lopende projecten zou kunnen ondersteunen en waar nodig initiatieven kan nemen en coördineren, maar die ook aandacht vraagt voor internationale juridische samenwerking als onderdeel van het Nederlandse buitenlands beleid en die bij kan dragen aan de kwaliteitsverbetering ervan.

Door de praktijk van het afgelopen jaar zijn we in die overtuiging alleen maar gesterkt. Ondanks de beperkte middelen en menskracht die ingezet konden worden voor projectacquisitie, rolden we als het ware vanzelf de projecten in. En daarin tekende de toegevoegde waarde van het Centrum zich steeds duidelijker af. Het opzetten van internationale juridische samenwerkingsprojecten vereist niet alleen juridische kennis en expertise, maar ook kennis en ervaring op het gebied van processen die zich binnen projecten afspelen, procedures, criteria, kennis van allerlei organisaties, van begroten en van financieel beheer. Die kennis is vaak niet gebundeld voorhanden in een ministerie of universitair instituut en waar die wel aanwezig is hebben medewerkers vaak andere taken of prioriteiten.

De belangstelling van donoren voor juridische projecten vertoont een stijgende lijn. Waarneembaar was in het verslagjaar dat een aantal donororganisaties meer ruimte schiepen binnen hun programma's of zelfs nieuwe programma's creëerden voor juridische projecten. Voorbeelden zijn het Matra programma van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het nieuw geformuleerde hulpbeleid van de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking ten aanzien van de Oosteuropese en Centraal-Aziatische republieken die sinds kort onder ontwikkelingssamenwerking vallen. Maar ook binnen de Wereldbank en het Tacis programma van de Europese Commissie is de aandacht voor 'law reform' nog steeds groeiende.

Naast deze gunstige ontwikkelingen is er ook reden tot zorg, met name financiële. Want ondanks de duidelijke toename van het aantal projecten waaruit het Centrum inkomsten krijgt, wordt het steeds meer duidelijk dat het ook in de toekomst niet goed mogelijk zal zijn om de organisatie te financieren uit louter projectinkomsten zonder de te hanteren tarieven tot een onaanvaardbaar niveau op te schroeven. We zijn er in het afgelopen jaar steeds meer van doordrongen geraakt dat het niet realistisch zou zijn om van het Centrum te verlangen dat het zichzelf geheel uit de projectinkomsten bedruipt. De waarde van het Centrum schuilt juist voor een belangrijk deel in activiteiten op het gebied van communicatie, kwaliteitszorg, en coördinatie, zaken die nooit volledig bij projecten in rekening kunnen worden gebracht.

Het Centrum zal ook na 1994 zijn toegevoegde waarde als projectorganisatie moeten blijven bewijzen door het verwerven van voldoende projectinkomsten. Die uitdaging blijft overeind. Daarnaast zal de erkenning dat het Centrum ook een bredere betekenis heeft, in de nabije toekomst de basis moeten vormen voor de toekenning van een (beperkte) aanvullende basissubsidie.

STATUTENWIJZIGING/212025/ML289 -----
 Heden negenentwintig juni negentienhonderddrieennegentig --
 verscheen voor mij, mr Johannes Karstens, notaris ter -----
 standplaats Leiden: -----
 de heer Hugo Scheltema, particulier, wonende A. Gogelweg --
 57, 2517 JE 's-Gravenhage, geboren te Haarlem op elf juni -
 negentienhonderdachtien, gehuwd, -----
 handelend in hoedanigheid van voorzitter van het algemeen -
 bestuur van de te Leiden gevestigde stichting: Stichting --
Nederlandse Raad voor Juridische Samenwerking met -----
Indonesië, kantoorhoudende aan het Rapenburg 35, 2311 GG --
 Leiden. -----
 De comparant, handelend als gemeld, verklaarde dat het ----
 algemeen bestuur van de stichting in zijn vergadering van -
 dertien mei negentienhonderddrieennegentig heeft besloten -
 de statuten van de stichting te wijzigen, waarbij -----
 hij-comparant werd gemachtigd gemeld besluit ten uitvoer --
 te brengen. -----
 Van gemeld besluit en machtiging blijkt uit een aan deze --
 akte gehecht uittreksel van de notulen van die -----
 bestuursvergadering, hetwelk aan deze akte is gehecht en --
 van welke machtiging mij, notaris, genoegzaam is -----
 gebleken. -----
 Ter uitvoering aan gemeld besluit verklaarde de -----
 comparant, handelend als gemeld, de statuten gewijzigd ----
 vast te stellen als volgt: -----
Statuten -----
Naam en Zetel -----
Artikel 1 -----
 De stichting draagt de naam: Stichting Centrum voor -----
Internationale Juridische Samenwerking en is gevestigd in -
 de gemeente Leiden. -----
Doel -----
Artikel 2 -----
 De stichting heeft ten doel de bevordering van de -----
 juridische samenwerking in de ruimste zin tussen -----
 Nederland enerzijds en ontwikkelingslanden en landen van --
 Midden- en Oost-Europa anderzijds. -----
Vermogen -----
Artikel 3 -----
 Het tot verwezenlijking van het doel der stichting -----
 bestemde vermogen wordt gevormd door: -----
 a. subsidies, giften en donaties; -----
 b. hetgeen verkregen wordt door erfstellingen of legaten; -
 c. hetgeen op andere wijze verkregen wordt. -----
Organisatie van de stichting -----
Artikel 4 -----
 De stichting kant: -----
 a. | een Algemeen bestuur, en -----

b. een Dagelijks bestuur.

Algemeen Bestuur

Artikel 5

1. De leiding van de stichting berust bij het Algemeen bestuur.
2. Het Algemeen bestuur is samengesteld als volgt:
 - a. leden die worden benoemd door juridische faculteiten of vakgroepen van universiteiten en hogescholen;
 - b. leden die worden benoemd door betrokken ministeries;
 - c. leden die worden benoemd door beroepsorganisaties van in de praktijk werkende juristen;
 - d. leden die worden benoemd door ondermeer de volgende instellingen:
 - het Instituut voor Volksrecht te Nijmegen;
 - het van Vollenhoven Instituut voor Recht en Bestuur in niet-westerse Landen te Leiden;
 - the Netherlands Foundation for International Cooperation in Higher Education te 's-Gravenhage;
 - het documentatiebureau Oost-Europees Recht te Leiden;
 - het T.M.C. Asser Instituut Interuniversitair Instituut voor Internationaal Recht te 's-Gravenhage,en door ten hoogste vijf andere instellingen, die door het Algemeen bestuur daartoe uitgenodigd worden op grond van een nauwe werkrelatie.
3. Elk der bovengenoemde instellingen kan één bestuurslid, en een plaatsvervanger voor het geval van belet of ontstentenis van deze, in het Algemeen bestuur benoemen, tenzij het Algemeen bestuur besluit dat een instelling twee bestuursleden mag benoemen.
4. Buiten de ingevolge de leden 2 en 3 van dit artikel benoemde bestuursleden, kan het Algemeen bestuur zichzelf aanvullen.
5. De bovengenoemde instellingen hebben het recht waarnemers aan te wijzen. Waarnemers kunnen met goedkeuring van het Algemeen bestuur deelnemen aan zijn vergaderingen. Waarnemers hebben geen stemrecht, maar een adviserende stem.
6. Het Algemeen bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en een vice-voorzitter, zulks voor een periode van twee jaar.
7. Leden van het Algemeen bestuur worden benoemd voor een periode als te bepalen door de benoemende instantie, met een maximum van zes jaar en zij kunnen worden herbenoemd. Het lidmaatschap van een bestuurslid

eindigt wanneer zijn band met de benoemende instantie, -
op basis waarvan de benoeming plaats vond, komt te ----
vervallen. -----

Leden van het Algemeen bestuur kunnen worden ontslagen -
door een besluit van de instantie die hen benoemde. ----

8. Als ambtelijk secretaris van het Algemeen bestuur kan --
optreden de directeur van het Bureau van de stichting. -
Deze is geen bestuurslid en heeft een raadgevende -----
stem. -----

Dagelijks bestuur -----

Artikel 6 -----

1. De dagelijkse leiding van de stichting berust bij het --
Dagelijks bestuur. -----
Het Dagelijks bestuur is belast met de voorbereiding ---
en de uitvoering van de besluiten van het Algemeen -----
bestuur en met overige taken, die hem door het -----
Algemeen bestuur zijn opgedragen. -----
2. Het Dagelijks bestuur bestaat uit tenminste vijf en ----
ten hoogste zeven leden. -----
3. De voorzitter en vice-voorzitter van het Algemeen -----
bestuur bekleden deze functies tevens in het Dagelijks -
bestuur. -----
De overige leden van het Dagelijks bestuur worden -----
gekozen door het Algemeen bestuur uit zijn midden. De --
leden van het Dagelijks bestuur zijn zoveel mogelijk ---
afkomstig uit verschillende deelnemende instellingen. --
4. Leden van het Dagelijks bestuur worden gekozen voor ----
een periode van twee jaar en zijn ten hoogste twee ----
maal herkiesbaar. -----
5. De secretaris van het Algemeen bestuur is tevens -----
secretaris van het Dagelijks bestuur. Hij heeft daarin -
een raadgevende stem. -----
6. In spoedeisende gevallen kan het Dagelijks bestuur -----
besluiten in zaken, die niet aan hem gedelegeerd zijn. -
Binnen tien dagen nadat een dergelijk besluit genomen --
is, stelt het Dagelijks Bestuur de leden van het -----
Algemeen Bestuur schriftelijk in kennis van het -----
besluit en van de spoedeisende omstandigheden die tot --
het nemen van dat besluit noopten. -----
7. Het Dagelijks bestuur is verantwoording verschuldigd ---
aan het Algemeen bestuur. -----
8. Het Dagelijks bestuur stelt regels vast omtrent zijn ---
werkwijze, en legt deze ter goedkeuring voor aan het ---
Algemeen bestuur. -----

Bureau -----

Artikel 7 -----

1. Voor de uitvoering van de werkzaamheden van de -----
stichting kan een Bureau worden ingesteld. De -----
directeur van dit Bureau kan tevens ambtelijk -----

secretaris van het Algemeen bestuur en van het -----
Dagelijks bestuur zijn. -----

2. De directeur wordt benoemd en ontslagen door het -----
Algemeen bestuur op voordracht van het Dagelijks -----
bestuur. -----
3. De directeur werkt onder toezicht van het Dagelijks --
bestuur en is daaraan verantwoording verschuldigd. ---
Tevens brengt hij jaarlijks voor één mei verslag uit -
aan het Algemeen bestuur over de door het Bureau in --
het voorafgaande jaar verrichte activiteiten. -----

Commissies en werkgroepen -----

Artikel 8 -----

Het Algemeen bestuur en het Dagelijks bestuur kunnen ----
commissies en werkgroepen instellen, bestaande uit -----
personen, die zij, al dan niet uit hun midden, aanwijzen.
Het Algemeen bestuur en het Dagelijks bestuur bepalen ---
ieder de taak en de bevoegdheden van de door hen -----
ingestelde commissies en werkgroepen. -----
De commissies en werkgroepen kunnen zich laten bijstaan -
door de ambtelijk secretaris casu quo directeur van het -
Bureau. -----

Vertegenwoordiging -----

Artikel 9 -----

1. De stichting wordt vertegenwoordigd door het Algemeen
bestuur. De vertegenwoordigingsbevoegdheid komt mede .
toe aan het Dagelijks bestuur en aan twee leden van --
het Dagelijks bestuur, gezamenlijk handelend. -----
Het Dagelijks bestuur kan aan de directeur van het --
Bureau of aan derden vertegenwoordigingsbevoegdheid --
toekennen op grond van een daartoe strekkend besluit.
2. Het Algemeen bestuur is bevoegd tot het sluiten van --
overeenkomsten tot het verkrijgen, vervreemden of ---
bezwaren van registergoederen, tot het sluiten van --
overeenkomsten, waarbij de stichting zich als borg of
hoofdelijk schuldenaar verbindt, zich voor een derde .
stark maakt, of zich tot zekerheidsstelling voor een .
schuld voor een derde verbindt. -----

Werkwijze van het Algemeen bestuur -----

Artikel 10 -----

1. Het Algemeen bestuur vergadert tweemaal per -----
kalenderjaar of zoveel vaker als het Dagelijks bestuur
ofwel tenminste drie leden van het Algemeen bestuur -
dit wenselijk achten. -----
2. Indien tenminste drie bestuursleden onder opgaaf van
redenen daar schriftelijk om verzoeken, wordt binnen
twee weken na de aanvraag een bestuursvergadering ---
gehouden, bij achterwege blijven waarvan de aanvrager
bevoegd zijn deze zelf uit te schrijven. -----
3. Het Algemeen bestuur kan, tenzij bij deze statuten --

- andere bepaald, zowel in als buiten vergadering -----
besluiten nemen. In dit laatste geval wordt alle leden
van het bestuur verzocht schriftelijk hun stem uit te
brengen. -----
4. Het Algemeen bestuur besluit bij meerderheid van -----
uitgebrachte stemmen, tenzij bij of krachtens deze ---
statuten anders is bepaald. -----
 5. Over personen wordt schriftelijk gestemd. Indien bij -
de eerste stemming geen der kandidaten de volstrekke -
meerderheid behaalt, wordt opnieuw gestemd tussen het
tweetal, gevormd door de persoon, die het hoogste en -
de persoon, die het één na hoogste aantal stemmen op -
zich uitgebracht kreeg, of, indien twee personen het --
hoogste stemmen-aantal behalen, door deze twee. Zijn --
er meer personen met het hoogste of één na hoogste ---
stemmen-aantal, dan wordt herstemd tussen de personen -
met gelijk stemmen-aantal om tot een tweetal te komen.
Blijft deze stemming onbeslist, dan beslist het lot. -
Uit het aldus gevormde tweetal wordt door stemming ---
gekozen. Bij staking der stemmen beslist het lot. -----
 6. Over zaken wordt mondeling gestemd. De voorzitter ----
brengt het laatste zijn stem uit. Bij staking van ----
stemmen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. --
 7. Een bestuurslid kan zich door een ander bestuurslid ---
ter vergadering laten vertegenwoordigen. Hiervan dient
te blijken uit een schriftelijke volmacht. Een -----
bestuurslid kan slechts voor één ander bestuurslid als
gevolmachtigde optreden. -----

Begroting en afrekening -----

Artikel 11 -----

1. Het boekjaar van de stichting valt samen met het ----
kalenderjaar. -----
2. Ieder jaar wordt voor één september door de -----
secretaris, na bespreking in het Dagelijks bestuur, ---
een ontwerp begroting voor het daaropvolgende jaar bij
het Algemeen bestuur ter goedkeuring ingediend. -----
De secretaris draagt er zorg voor, dat zoodoorg de ----
begroting tijdig wordt ingediend bij de betrokken ----
ministeries of andere subsidie-verleners. -----
3. De secretaris sluit per de laatste dag van het -----
boekjaar de boeken van de stichting af en maakt voor --
één mei een balans en een staat van de baten en de ---
lasten, ne bespreking in het Dagelijks bestuur, over --
het verstreken boekjaar. -----
Vervolgens zendt hij deze stukken aan het Algemeen ---
bestuur. -----

De jaarstukken worden door het Algemeen bestuur in ----
vergadering voor één juli goedgekeurd, en ten blijke -
daarvan door de bestuursleden ondertekend. -----

Het Algemeen bestuur kan, alvorens tot goedkeuring van de jaarstukken over te gaan, deze doen onderzoeken --- door een deskundige en/of een kascommissie uit zijn -- midden. Deze deskundige en/of kascommissie brengt ---- omtrent zijn onderzoek verslag uit aan het Algemeen -- bestuur en legt daaromtrent een verklaring af. -----

Statutenwijziging -----

Artikel 12 -----

1. Het Algemeen bestuur is bevoegd de statuten te ----- wijzigen. -----
2. Het besluit van het Algemeen bestuur tot ----- statutenwijziging behoeft een meerderheid van ----- twee/derde van de uitgebrachte stemmen in een ----- vergadering van het Algemeen bestuur; een besluit tot statutenwijziging kan niet buiten vergadering genomen worden. -----
3. Bij de oproeping tot de vergadering, waarin een ----- voorstel tot statutenwijziging zal worden gedaan, ---- dient zulks steeds te worden vermeld. Tevens dient een afschrift van het voorstel, bevattende de woordelijke tekst van de voorgestelde wijziging, bij de oproeping te worden gevoegd. De termijn van de oproeping ----- bedraagt in dit geval tenminste twee weken. -----
4. Een statutenwijziging treedt eerst in werking nadat -- daarvan een notariële akte is opgemaakt. ----- De bestuursleden zijn verplicht een authentiek ----- afschrift van de wijziging en een volledig doorlopende tekst van de gewijzigde statuten neer te leggen ten -- kantore van het door de Kamer van Koophandel en ----- Fabrieken gehouden stichtingenregister. -----

Ontbinding en vereffening -----

Artikel 13 -----

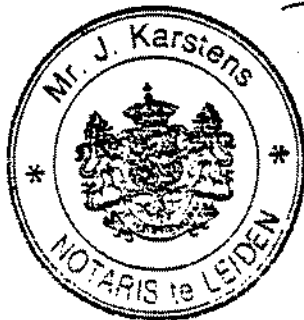
1. Het Algemeen bestuur is bevoegd de stichting te ----- ontbinden. -----
2. Het besluit van het Algemeen Bestuur tot ontbinding -- behoeft een meerderheid van twee/derde van de ----- uitgebrachte stemmen. Op een dergelijk besluit is het bepaalde in artikel 12 lid 3 van overeenkomstige ----- toepassing. -----
3. Het Algemeen bestuur is met de vereffening belast, --- tenzij bij het besluit tot ontbinding één of meer ---- andere vereffenaars zijn benoemd. -----
4. De vereffenaars dragen er zorg voor, dat van de ----- ontbinding inschrijving geschiedt in het in lid 4 van het voorgaande artikel bedoelde register. -----
5. Het Algemeen bestuur stelt bij het besluit tot ----- ontbinding de bestemming van het batig liquidatiesaldo vast. -----
6. Na de ontbinding blijft de stichting voortbestaan ----

- voorzover dit tot de vereffening van haar vermogen -----
nodig is. -----
Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van de --
statuten zoveel mogelijk van kracht. -----
In stukken en aankondigingen die van haar uitgaan, -----
moeten aan de naam van de stichting worden toegevoegd --
de woorden "in liquidatie". -----
7. Na afloop van de vereffening blijven de boeken en -----
bescheiden van de ontbonden stichting gedurende de -----
door de wet bepaalde termijn onder berusting van de ----
door de vereffenaars aangewezen persoon. Deze persoon --
is gehouden zijn aanwijzing ter inschrijving op te -----
geven in het in lid 4 van het voorafgaande artikel -----
vermelde register. -----

De comparant is aan mij, notaris, bekend. -----
Waarvan akte in minuut is verleden te Leiden op de datum --
in het hoofd dezer akte gemeld. -----
Na zakelijke opgave van de inhoud van deze akte aan de ----
verschenen persoon heeft deze verklaard van de inhoud van -
deze akte te hebben kennisgenomen en op volledige -----
voorlezing daarvan geen prijs te stellen. -----
Vervolgens is deze akte na beperkte voorlezing door de ----
comparant en mij, notaris, ondertekend. -----
H. Scheltema, J. Karstens. -----

Uitgegeven voor Afschrift:

[Handwritten signature]

MEMBERS OF THE EXECUTIVE BOARD

Dr. Y.B. de Wit	Chairman
Prof.mr. R. Cleton	Vice-chairman
Prof.mr. G.J.H. van Hoof	Treasurer
Prof.dr. L.F.B. Dubbeldam	Member
Mr.dr. C.J.J.M. Stolker	Member

MEMBERS OF THE GENERAL BOARD

Chairman	Dr. Y.B. de Wit
Vice-chairman	Prof.mr. R. Cleton
Rijksuniversiteit Leiden Fac. der Rechtsgeleerdheid Postbus 9520 2300 RA LEIDEN	1. Prof.mr. Th.G. Drupsteen 2. Mr.dr. C.J.J.M. Stolker
Rijksuniversiteit Groningen Fac. der Rechtsgeleerdheid Oude Kijk in 't Jatstr. 26 9712 EK GRONINGEN	1. Prof.mr. W.D. Verwey 2.
Rijksuniversiteit Utrecht SIM Boothstraat 15 3581 ET UTRECHT	1. Prof.mr. G.J.H. van Hoof 2. Prof.mr. J.B.J.M. ten Berge
Erasmusuniversiteit Rotterdam Fac. der Rechtsgeleerdheid Burg. Oudlaan 50 3062 PA ROTTERDAM	1. Prof.dr. Ko Swan Sik 2.
Rijksuniversiteit Limburg Fac. der Rechtsgeleerdheid Postbus 616 6200 MD MAASTRICHT	1. Prof.mr. C. Flinterman 2. Dr. G.A.A.J. van den Heuvel
Vrije Universiteit Amsterdam Fac. der Rechtsgeleerdheid De Boelelaan 1105 1081 HV AMSTERDAM	1. Prof.mr. Gr. v.d. Burght 2. Prof.mr. H.J. de Ru
Kath. Universiteit Nijmegen Fac. der Rechtsgeleerdheid Postbus 9149 6500 KK NIJMEGEN	1. Prof.mr. P.J.P. Tak 2.

Kath. Universiteit Brabant Fac. der Rechtsgeleerdheid Postbus 90153 5000 LE TILBURG	1.	Prof.mr. B.W.N. de Waard
	2.	Prof.mr. P.C. Gilhuis
Instituut voor Volksrecht Kath. Universiteit Nijmegen Postbus 9049 6500 KK NIJMEGEN	1.	Dr. H.M.C. Slaats
	2.	Ms. dr. M.K. Slaats-Portier
Ministerie van Justitie Postbus 20301 2500 EH 's-GRAVENHAGE	1.	Mr. J. Denmink
	2.	Ms. drs. J.K. Boissevain
Landbouw Universiteit Wageningen Vakgroep Agrarisch Recht Postbus 8130 6700 HB WAGENINGEN	1.	Prof.dr. F. von Benda Beckmann
	2.	Dr. J. Spiertz
NUFFIC Kortenaerkade 11 Postbus 29777 2502 LT 's-GRAVENHAGE	1.	Prof.dr. L.F.B. Dubbeldam C.E.S.O.
	2.	
Van Vollenhoven Instituut Rijksuniversiteit Leiden Rapenburg 33 2311 GG LEIDEN	1.	Dr. J.M. Otto
	2.	Mr. S. Pompe
T.M.C. Asser Instituut Alexanderstraat 20-22 Postbus 30461 2500 GL 's-GRAVENHAGE	1.	Mr. R.B. van de Ven
	2.	
Nederlandse Orde van Advocaten Neuhuyskade 94 (2596 XM) Postbus 30B51 2500 GW 's-GRAVENHAGE	1.	Mr. F. Heemskerk
	2.	
Koninklijke Notariële Broederschap 't Hoenstraat 5 Postbus 96827 2509 JE 's-GRAVENHAGE	1.	Mr. R.P. Kroes
	2.	
Ned. Ver. voor Rechtspraak Lutherse Burgwal 10 Postbus 20021 2500 EA 's-GRAVENHAGE Waarnemer	1.	Mr. J. van Dijk
	2.	Mr. P.H.A.J. Cremers
	3.	Mr. W.H.J. Stemker Köster

Ministerie van Buitenlandse Zaken, Bureau Indonesië Postbus 20061 2500 EB 's-GRAVENHAGE	1. Drs. J.J.P. de Jong 2.
Instituut voor Oosteuropes Recht en Ruslandkunde Hugo de Grootstraat 32 2311 XK LEIDEN	1. Prof.mr. F.J.M. Feldbrugge 2. Mr.dr. G.P. van den Berg
Open Universiteit Valkenburgerweg 167 Postbus 2960 6401 DL HEERLEN	1. Prof.mr. A.F.M. Dorresteyn 2. Mr. P.E.L. Janssen

The persons mentioned under 2. are the substitutes as far as they have been assigned.

NETHERLANDS OFFICE

Stationsplein 234, 2312 AR LEIDEN
tel. 071 - 121888 / 277258/277254, fax 071 - 130160.

Drs. Jan F. van Olden, director
Ms. mr. H.E. Minnema deputy director(80%)
Ms. E.M.H.C. Hoekstra-Stevens, administration.
Ms. M. van Tol, financial administration (10%)
Ms. drs. M.J.H.W. Termorshuizen-Arts, project Law Dictionary (60%)
Drs. A.W.H. Massier, project Law Dictionary (20%)

The above data represent the situation as on May 1st, 1994.

